

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

10.337
19.945
16.306

Izbaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—, za leto Din 60.— — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 21, L. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.908

Modri orel

Brezposelnost je tudi eden izmed otrok kapitalistične družbe, ki dela svojim voditeljem sivo glavo. V meščanskem časopisu so bile in še bodo izgovorjene tehtne besede o veliki šibi božji, ki povzroča, da propadajo delovni sloji telesno in moralno, zlasti pa njihove družine.

Trudijo se na vse načine, kako bi odgovorili, pa ne najdejo izhoda. Ameriški predsednik Roosevelt je osnoval »Modrega orla«, organizacijo, ki naj bi skrbela za odpomoč brezposelnim. V to organizacijo se stekajo dohodki od posebnega davka, ki so ga uvedli na brzojave, na vstopnice od raznih prireditvev, na vse javne listine itd. Tako društvo so osnovali tudi na Dunaju. Otvoritveni govor je imel dunajski kardinal dr. Immitzer, ki je znan tudi po svojem lapidarnem proglasu za pomoč stradalim v Rusiji. Kakor kažejo vsi znaki, bo postal »Modri orel« geslo za vse kapitalistične države. Namreč tam, kjer gre za dobrotnost na račun žepov delovnega ljudstva, so vsi izredno socialni. Sicer pa ne.

Da bi omilili svetovno brezposelnost, je izdelal mednarodni urad dela v Ženevi velikopotezen načrt za javna dela. Potem teh javnih del bi dobili brezposelni delo in bi se na splošnem dvignilo gospodarstvo. Načrt je vsem dopadel. Ko pa je prišlo na vrsto vprašanje, kdo bo financiral ta načrt, je bilo socialnosti konec. Načrt je padel v vodo in svetovni modreci so sklenili, da naj z brezposelnostjo opravi vsaka država, kakor ve in zna.

Tudi v »Modrega orla« delavstvo ne more zaupati. Samo prispeva za javna bremena toliko, da pomeni že nekako oddajo premoženja. Ko bi bili sorazmerno obremenjeni v tej višini ostali sloji, bi bilo dovolj sredstev za to, da bi mogli izvesti gospodarsveni načrt mednarodnega urada dela.

Brezposelnost moremo odpraviti le na dva načina. Neki kapitalistični gospodarstvenik je čisto jasno izpovedal, da je brezposelnost nemogoče odpraviti pri sedanjem kapitalističnem gospodarskem sistemu. Ker je tako, bo moral kapitalistični svet s tem računati in postavljati v državne proračune potrebne vsote za brezposelne. Torej rimski časi se naj bi vrnili, ko so lačne množice bile brez vseh sredstev, ko je bil njihov najvišji ideal: **kruh in igre**. Tisti mogočnjak, ki je dajal več kruha in boljnih iger, je imel na svoji strani te nemaniče, po njihovem hrbtu je prišel do državnih blagajni, ki jih je brez sramu izropal, da je mogel »ljudstvu« govoriti o ljubezni do domovine in nacije.

Ako pa nočejo države vstavljati v svoje proračune posebnih in dovolj visokih postavk

Končni izid volitev v Delavsko zbornico

Krščansko socialistično delavstvo je kljub raznim vplivom dobilo na kandidatni listi Jugoslovanske strokovne zveze in Zveze privatnih in trgovskih nameščencev 10.338 glasov.

Končni izid volitev je po uradnih podatkih naslednji (prva številka pomeni delavsko, druga nameščensko skupino):

na rednih voliščih: bela 5188, rdeča 7429, modra 6548 — bela 449, rdeča 946, modra 2489, zelena 759, neveljavnih 228.

na obratnih voliščih: bela 3917, rdeča 10.753, modra 5099 — bela 88, rdeča 146, modra 984, zelena 89, neveljavnih 374.

pismeno: bela 673, rdeča 666, modra 1053 — bela 23, rdeča 35, modra 133, zelena 25, neveljavnih 135.

Skupaj: bela 9778, rdeča 18.848, modra 12.700 — bela 560, rdeča 1127, modra 3606, zelena 873, neveljavnih 737.

Na podlagi teh rezultatov se v smislu čl. 29 volivnega reda razdelijo mandati

v splošni (delavski) skupini:	
listi Jugoslovanske strokovne zveze	12 mandatov
listi nacionalnega delavstva	15 mandatov
listi Strokovne komisije	23 mandatov
v nameščenski skupini:	
listi Strokovne zveze privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije	1 mandat
listi nacionalnega nameščenstva	6 mandatov
listi Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije	2 mandata
listi Združenih zasebnih in trgovskih nameščencev Slovenije	1 mandat

Na kandidatni listi »Jugoslovanske strokovne zveze« so izvoljeni sledeči tovariši:

1. Žumer Srečko, strojni stavec, Ljubljana.
2. Lešnik Alojzij, strokovni tajnik, rudar, Laško.
3. Gaser Albin, kovinar, Jesenice.
4. Lombardo Peter, strokovni tajnik, Ljubljana.
5. Zupan Ciril, predilničar, Trzič.
6. Celinšek Jože, lesni delavec, Nazarje.
7. Lukner Franc, klepar, Ljubljana.
8. Ramovš Janez, oblačilni delavec, Skofja Loka.
9. Godeša Ivana, kuharica, Ljubljana.
10. Rešek Edvard, papirničar, Vevče.
11. Kores Martin, strojnik, Maribor.
12. Žužek France, namestnik šefa J. B. D., Ljubljana.

Na kandidatni listi »Strokovne zveze privatnih in trgovskih nameščencev Jugoslavije« je izvoljen tovariš:

ing. Žumer Alojzij, ravnatelj škofijskih posestev, Nazarje.

za brezposelne, potem morajo ustvariti tak način gospodarstva, ki bo omogočal, da bodo vrednote, ki jih ustvarja delo, v prid tistim, ki delajo, ne pa v korist tistim, ki nič ne delajo, pa vendar imajo edini koristi od dela drugih.

Dokler bo tako, ne bodo pomagali niti »Modri orli«, niti kaka druga taka organizacija. Take ustanove bodo le mašilo za nastajajoče razpoke in pa prilika, da dobi nekaj izvoljencev mastna korita. Beda in brezposelnost bodo pa šle nevdržno naprej in vršile svoje uničujoče delo in podžigale srd svojih žrtev.

Volitve so merilo značajev

Volitve v Delavsko zbornico so pokazale našemu delavskemu pokretu po številu dobljenih glasov, koliko je značajnih in neupogljivih značajev v krogu JSZ. Kljub terorju in pritisku z raznih strani so člani neustrašeno manifestirali za svoja načela in ostali trdni sodelavci, zvesti svoji ideji in naziranju. Ob teh volitvah moremo trditi, da je za listo JSZ glasovalo le ono delavstvo, ki se ni ustrašilo in bilo groženi, katere so kar sipale nanj. Padala in deževala so povelja: izgubi službo, predstavilo se te bo k slabšemu delu, deležen ne boš zaslužka, osumilo se te bo tega in onega, saj bomo ali bom vedel že jutri, katero glasovnico boš pustil celo. Kloni — če ne...

Pri vsem tem so naši tovariši v resnici bili močni, da niso klonili in volili na ukaz svojega gospodarja-podjetnika. V to volivno borbo so posegli podjetniki za obe skupini volivcev tako globoko, da so delavstvu naravnost diktirali, za katero barvo mora glasovati; še več, natolcevali so volivcem, da volitve niso tajne in da bodo že drugi dan vedeli in videli listo, za katero je oddal svoj glas. To je samo par primerov, koliko pa je bilo še drugih manevarov, za katere naš list nima prostora in so preveč umazani, da bi jih mogli objaviti.

Kljub temu pa so naši strokovničarji vzdržali svojo zdravo in neuklonljivo linijo. JSZ je izšla iz tega boja kot častna in neupogljiva zastopnica delavstva. V zvezi sami pa se je iztrebil plevel, zrno pa je ostalo, ki bo z novega rastlo in se razvilo v močno delo, ki ga bodo vršili njeni zastopniki v Delavski zbornici.

Delavstvo pa naj ima pred očmi eno: Kolikor je dalo zaupanja, toliko sme od zastopstva v zbornici tudi zahtevati. Naj velja geslo: »Svoji k svojim!« — to se pravi, komur si dal zaupanje, od tega tudi zahtevaj, da zate dela. Kolikor doslednosti, toliko tudi upoštevanja pri vsakem, naj si bo pri članu ali somišljeniku, to naj postane tudi geslo v zbornici pri klubu JSZ. Leta in leta se je JSZ zavzemala za vsakega posameznika, ali je bil njen član ali ne, storila mu je vse potrebno. V naprej pa naj se dela tako, da pride brat preje na račun nego stric ali svak; taka je zahteva v naprej organiziranega delavstva. Tako postopanje naj JSZ kot centrala uvede pri vseh njenih skupinah, da njeni odbori delajo v korist in dobro članom, zopet po geslu vsak za svojega.

Korak, ki ga je delavstvo zavzelo pri teh volitvah, ni za njega najboljši. Vsi podjetniki so dobro vedeli, zakaj zahtevajo od volivcev, da volijo na komando. Neizobraženo in neorganizirano delavstvo tega ni pojmovalo, pojmovalo pa bo to tedaj, ko bo prepozno. Neorganiziran delavec je grobokop delavskemu položaju za njegov izboljšek, je pa tudi popolnoma neveden in ne pozna nikoli lastne potrebe in lastnega interesa. Koliko je danes delavstva, ki ne zna potom zakonodaje zahtevati svojih pravic, seveda, če zakona sam ne pozna, ker ne vidi potrebe, priti do tega in se zanimati za lastni dobrobit. Takega delavca poveže vsak v svojo mrežo, kadar ga potrebuje, in tako so bili vsi oni pri teh volitvah povezani in ustrašeni, ker niso poznali dela dosedanje zbornice in ne njenega vpliva, kaj more storiti za delavstvo ono zastopstvo, ki temelji na zdravem jedru strokovnih pokretov.

Korak je storjen in zbornica je dobila novo delegacijo. Zastopstvo v zbornici, ki ga pošilja JSZ, je izvoljeno od resnih sodelavcev. Delalo bo v zbornici po načelih in ideji svojega pokojnega boritelja Kreka, ne oziraje se na to ali na ono strujo. To naročilo in poslanico ji pošiljajo člani in volivci, ki so ji to zastopstvo neustrašeno priborili.

Izidi volitev v Delavsko zbornico na rednih voliščih in po pošti

Apače: Delavska skupina: rdeča lista 4, modra 22 — nameščenska skup.: rdeča lista 2, modra 3.
Bled: bela 12, rdeča 16, modra 87 — bela 1, rdeča 1, modra 14, zelena 9.
Bohinjska Bistrica: bela 22, rdeča 2, modra 11 — bela 2, modra 4, zelena 8.
Brezice: bela 39, rdeča 25, modra 35 — bela 7, rdeča 4, modra 33, zelena 2.
Cerknica: bela 5, rdeča 40, modra 19 — bela 1, rdeča 1, modra 4, zelena 7.
Črna: bela 7, rdeča 38, modra 15 — bela 1, rdeča 3, modra 11, zelena 2.
Črnomelj: bela 29, rdeča 32, modra 142 — bela 3, rdeča 1, modra 18, zelena 3.
Dev. Marija v Polju: bela 30, rdeča 63, modra 28 — bela 2, modra 2, zelena 1.
Dobrovnik: bela 4, modra 35 — bela 1.
Domžale: bela 106, rdeča 22, modra 72 — bela 4, modra 16, zelena 8.
Dolenja Lendava: bela 12, rdeča 74, modra 30 — bela 5, rdeča 6, modra 10.
Dravograd: bela 1, rdeča 23, modra 30 — rdeča 5, modra 5, zelena 1.
Fram: bela 6, rdeča 24, modra 31 — modra 1.
Gornja Radgona: bela 47, rdeča 13, modra 90 — rdeča 8, modra 21, zelena 7.
Grosuplje: bela 1, rdeča 6, modra 92 — modra 11.
Guštanj: bela 8, rdeča 11, modra 14 — bela 2, rdeča 2, modra 2, zelena 1.
Hrastnik: bela 6, rdeča 28, modra 35 — bela 3, rdeča 10, modra 9, zelena 5.
Jesenice: bela 77, rdeča 43, modra 75 — bela 12, rdeča 13, modra 18, zelena 6.
Kamnik: bela 106, rdeča 74, modra 90 — rdeča 10, modra 19, zelena 11.
Kočevje: bela 49, rdeča 63, modra 94 — modra 35, zelena 7.
Konjice: bela 65, rdeča 13, modra 84 — bela 11, modra 18, zelena 6.
Krško: bela 12, rdeča 2, modra 136 — bela 2, rdeča 1, modra 23, zelena 1.
Lasko: bela 32, rdeča 54, modra 104 — bela 6, rdeča 1, modra 30, zelena 2.
Litija: bela 31, rdeča 26, modra 60 — bela 3, modra 21, zelena 5.
Ljutomer: bela 35, rdeča 72, modra 44 — bela 1, rdeča 14, modra 17, zelena 2.
Logatec: bela 29, rdeča 2, modra 61 — rdeča 4, modra 11, zelena 7.
Marenberg: bela 8, rdeča 56, modra 27 — rdeča 2, modra 6.
Metlika: bela 5, modra 30 — modra 9, zelena 5.
Mokronog: bela 3, rdeča 20, modra 49 — modra 8, zelena 1.
Mozirje: bela 158, rdeča 4, modra 24 — bela 6, modra 2, zelena 1.
Murska Sobota: bela 59, rdeča 109, modra 36 — bela 10, rdeča 26, modra 34, zelena 1.
Muta: bela 2, rdeča 78, modra 3 — bela 1, rdeča 4, modra 2, zelena 1.
Novo mesto: bela 133, rdeča 124, modra 79 — bela 4, rdeča 23, modra 35, zelena 11.
Oplotnica: bela 10, rdeča 29, modra 9 — modra 8.
Ormož: bela 9, rdeča 42, modra 38 — bela 1, rdeča 4, modra 20.
Planina pri Sevnici: bela 17, rdeča 3, modra 29 — bela 1, modra 9, zelena 3.
Preddvor: bela 42, rdeča 43, modra 21 — modra 3, zelena 1.
Polzela: bela 7, rdeča 18, modra 4 — rdeča 1, modra 1, zelena 4.
Prevalje: bela 38, rdeča 57, modra 7 — bela 5, rdeča 8, modra 2, zelena 1.
Ptuj: bela 38, rdeča 273, modra 125 — bela 5, rdeča 13, modra 64, zelena 4.
Radeče: bela 70, rdeča 55, modra 71 — bela 2, rdeča 9, modra 22, zelena 4.
Radenci: bela 13, rdeča 35, modra 78 — rdeča 1, modra 6, zelena 1.
Radovljica: bela 125, rdeča 130, modra 106 — bela 1, rdeča 2, modra 15, zelena 9.
Ruše: bela 2, rdeča 65, modra 18 — rdeča 1, modra 12, zelena 1.
Rajhenburg: bela 6, rdeča 2, modra 19 — rdeča 1, modra 2, zelena 2.
Ribnica (Dolenjska): bela 44, rdeča 28, modra 153 — rdeča 4, modra 23, zelena 7.
Ribnica na Pohorju: bela 3, rdeča 100, modra 15 — bela 1, rdeča 2, modra 1.
Rogatec: bela 12, modra 7 — bela 6, modra 1, zelena 2.

Rogaška Slatina: bela 3, rdeča 11, modra 32 — bela 1, rdeča 2, modra 5, zelena 2.
Sevnica: bela 44, rdeča 44, modra 50 — bela 16, rdeča 3, modra 24.
Slovenska Bistrica: bela 9, rdeča 94, modra 99 — bela 1, rdeča 2, modra 22.
Slovenjgradec: bela 67, rdeča 102, modra 88 — rdeča 1, modra 34, zelena 5.
Stari trg: bela 7, rdeča 65, modra 35 — rdeča 4, modra 9, zelena 7.
Št. Jurij ob juž. žel.: bela 14, rdeča 19, modra 27 — bela 2, rdeča 2, modra 13, zelena 3.
Št. Vid nad Ljubljano: bela 151, rdeča 54, modra 18 — bela 9, rdeča 4, modra 3, zelena 23.
Št. Lenart: bela 3, rdeča 2, modra 104 — modra 25, zelena 1.
Sv. Lovrenc na Pohorju: bela 31, rdeča 59, modra 16 — rdeča 1, modra 1.
Škofja Loka: bela 258, rdeča 29, modra 102 — bela 4, rdeča 2, modra 24, zelena 14.
Šmarje pri Jelšah: bela 13, rdeča 7, modra 21 — bela 3, modra 10, zelena 1.
Store pri Celju: bela 4, rdeča 7, modra 3 — modra 3.
Št. Ilj: bela 40, rdeča 15, modra 13 — bela 3, modra 3, zelena 2.
Toplice: bela 31, rdeča 48, modra 13 — bela 3, rdeča 2, modra 9, zelena 2.
Trebnje: bela 12, rdeča 10, modra 35 — zelena 2.
Trzin: bela 245, rdeča 202, modra 103 — bela 9, rdeča 2, modra 17, zelena 4.
Trbovlje: bela 8, rdeča 38, modra 93 — rdeča 6, modra 19, zelena 2.
Šoštanj: bela 5, rdeča 28, modra 57 — bela 3, rdeča 7, modra 14.
Velenje: bela 29, rdeča 7, modra 12 — rdeča 1, modra 1, zelena 1.
Velike Lašče: bela 12, rdeča 5, modra 10 — bela 3, modra 3, zelena 4.

„Plavi“ v pravi luči

»Ker boste vsi volili plavo, boste kapitalistom, ki Vas izkoriščajo, napovedali energičen boj za zakonito ureditev eksistenčnega minimuma, za ureditev delavskih kolektivnih pogodb, za popolno bolniško, nezgodno, invalidno in pokojninsko zavarovanje, za zavarovanje za primer brezposelnosti, za znižanje pretirano visokih najemnin za stanovanja, za pravice, ki Vam jih krade tuje rodci, napovedali boste energičen in neustrašen boj vsemu, kar žali, tepta in ponižuje našega malega človeka!

S tem, ko boste volili plavo za Delavsko zbornico, boste izločili iz nje vse politične vplive, napravili boste konec samovoljnega paševanja marksistov, napravili boste konec dosedanjim krivicam — zboljšali boste svoj bedni položaj in se za vselej otesli marksističnih demagogov ter rdečih požeruhov Vašega s krvavimi žulji prisluzenega denarja. Pokazali boste svojo zavednost, da hočete biti na svoji zemlji sami gospodarji in da nočete več prenašati zapostavljanje od strani tujerodcev, ki pijejo Vašo in Vaših otrok kri.«

»Borba, glasilo nacionalnega delavstva, ki izhaja v Mariboru, št. 21., z dne 20. oktobra 1933.

Nedopustna agitacija.

Prejeli smo: V nekaterih podjetjih, kjer so lastniki sicer nacionalni ljudje, si dovoljujejo marksisti, ki imajo za enkrat v podjetju še veliko besedo, način agitacije, ki je nedopusten. Strahujejo namreč podrejeno jim delavstvo in žugajo, da bodo vsi, ki ne bodo volili rdeče, odpušteni z dela. V nekaterih tovarnah se delavci sprašujejo, ali je mogoče, da bi izgubili službo, če bi volili nacionalno.

Višnja gora: bela 4, rdeča 7, modra 23 — modra 4, zelena 2.
Vojnik: bela 12, rdeča 9, modra 11 — bela 1, rdeča 1, modra 1.
Vrhnika: bela 68, rdeča 80, modra 48 — bela 9, rdeča 1, modra 18, zelena 3.
Zagorje: bela 35, rdeča 61, modra 58 — bela 4, rdeča 11, modra 10, zelena 1.
Zalec: bela 19, rdeča 79, modra 38 — rdeča 2, modra 21, zelena 1.
Železniki: bela 40, rdeča 3, modra 21 — bela 4, modra 6, zelena 1.
Ziri: bela 41, rdeča 6, modra 90 — modra 7, zelena 4.
Zužemberk: bela 25, rdeča 2, modra 20 — rdeča 1, modra 7, zelena 2.
St. Pavel: rdeča 2, modra 5 — rdeča 2, modra 5.
Celje, I. volišče: bela 125, rdeča 238, modra 50 — bela 30, rdeča 59, modra 32, zelena 5.
Celje, II. volišče: bela 98, rdeča 276, modra 48 — bela 27, rdeča 49, modra 76, zelena 3.
Celje, III. volišče: bela 65, rdeča 173, modra 43 — bela 25, rdeča 94, modra 28, zelena 2.
Kranj, I. volišče: bela 58, rdeča 125, modra 44 — bela 4, rdeča 5, modra 35, zelena 17.
Kranj, II. volišče: bela 98, rdeča 190, modra 47 — bela 10, rdeča 10, modra 52, zelena 15.
Maribor, I. volišče: bela 103, rdeča 661, modra 222 — bela 16, rdeča 123, modra 213, zelena 65.
Maribor, II. volišče: bela 17, rdeča 46, modra 31 — bela 1, rdeča 5, modra 12, zelena 2.
Maribor, III. volišče: bela 19, rdeča 129, modra 26 — bela 1, rdeča 19, modra 15, zelena 6.
Maribor, IV. volišče: bela 18, rdeča 262, modra 74 — bela 1, rdeča 11, modra 9, zelena 3.
Maribor, V. volišče: bela 10, rdeča 19, modra 17 — bela 1, rdeča 2, zelena 3.
Maribor, VI. volišče: bela 5, rdeča 64, modra 19 — rdeča 1, modra 2.
Maribor, VII. volišče: bela 2, rdeča 102, modra 117 — rdeča 12, modra 9.
Maribor, VIII. volišče: bela 43, rdeča 160, modra 234 — bela 1, rdeča 9, modra 36, zelena 3.
PO POŠTI: Delavska skupina: bela 673, rdeča 666, modra 1053 — nameščenska skupina: bela 23, rdeča 35, modra 133, zelena 25.

Vsem tem delavcem sporočamo, da bomo strogo pazili, če jih bo kdo preganjal zaradi tega, ker izpovedujejo nacionalno idejo. Prosimo vse delavce tovarn, kjer se izvaja teror, da to takoj sporočijo vodstvu podjetja in tajništvu NSZ, v palači Delavske zbornice v Ljubljani. Takša agitacija je nedopustna in po zakonu kazniva. Tudi teror in žuganje ne bošta rešila marksistov; delavci se tihih prženj ne smejo ustrašiti in naj pogumno volijo le plavo. Nacionalna ideja je na pohodu in bo snela internacionalno rdečo zastavo tudi z Delavske zbornice.

»Jutro« z dne 20. oktobra 1933.

Gospodinjstkim pomočnicam!

Te dni ste prejeli rdeče in bele letake, ki vas vabijo, da oddajte bele in rdeče glasovnice. Ti, ki so vam poslali te letake, vas poznajo le ob volitvah. Vi imate svojo Zvezo gospodinjstkih pomočnic, ki je postavila na nacionalno listo svojo predstavnico. Zato volite vse to listo, ki ima **plavo glasovnico**. Tudi za vas velja geslo: vse na volišče in vse **plavo glasovnico!**

Delodajalce, posebno gospodnje, vljudno prosimo, da dajo v nedeljo svojim postom prost čas na razpolago, da bodo lahko storili svojo državljansko dolžnost. Opozorite vse svoje uslužbenice, da pojdejo gotovo na volišče. Dajte jim prost čas.

»Jutro« z dne 20. oktobra 1933.

Na noge pa tudi vsi ostali nacionalni krogi! Tudi vaša dolžnost je, da pomagate preprečiti klerikalne in marksistične naklepe! Vsi šefi podjetij in pisarn, vsi obrt-

Viničarji

Iz centrale

Sporočamo našim članom »Posmrtninskega sklada«, da je zopet preminul eden naših tovarišev. Dne 1. oktobra je umrl Mikič France od skupine Sv. Barbare pri Mariboru v starosti 73 let. Izplačali smo 600 dinarjev posmrtnine. Zato smo primorani, da zopet zbiramo. Razposlali smo položnice za 27. vplačilo prispevkov za naš »Posmrtninski sklad«.

Vsem onim, kateri vplačujejo manjše prispevke, smo pa predpisali za dva slučaja skupaj. S tem prihranimo na upravnih stroških a člani sami pa pri takseh za plačilo na položnicah. Mogoče bo sedaj kateri član radi tega dvojnega vplačila nevoljen, a pozneje pa bo vesel, da bo imel vsaj nekaj vneprej plačanega kajti kmalu bomo brez vsakega zasluzka.

Opozorjamo pa še na nekaj, kar nekateri še ne razumejo ali pa nočejo razumeti. Vsak kdor je član našega »Posmrtninskega sklada« mora biti obenem redni član organizacije. Kateri plačujejo samo prispevke za »Posmrtninski sklad« članarine pa ne, ne more dobiti v slučaju smrti nobene posmrtnine.

Odborniki in zaupniki opozorite nato doležbo poslovnika vse Vaše člane!

VINIČARSKI VESTNIK.

Naše pravo.

Vrnitev knjižice, odpoved službe. Viničarski red § 4 izrecno določa, da se službeno razmerje med viničarjem in vinogradnikom določi takrat, ko se sklene pogodba in viničar izroči vinogradniku svojo službeno viničarsko knjižico. Zakonito velja taka določitev službe le za dobo enega (viničarskega) leta. Ako se komu zgodi, da mu za nekaj časa vinogradnik, brez zakonito opravičljivega vzroka, to službeno knjižico vrne, pogodbo prekličie in službo odpove, tedaj ima ta pravico, sodnim potom tirjati od dotičnega vinogradnika povrnitev vse škode, ki jo je s tem utrpel za celo viničarsko leto.

Pogodba, ustna in pismena. Vsaka pogodba, kjer stranke pridejo osebno skupaj, je v vsakem slučaju najprej ustmena. Naknadna pismena pogodba vsebuje samo to, kar sta se stranki že prej v dogovoru sporazumeli. Vsaka obljuba je torej pogodba. Kdor nima pismene pogodbe, ker mu je vinogradnik ne mara izstaviti, naj nikar ne misli, da s tem nima nobene pogodbe. Prav nič pa ne velja taka pismena pogodba, ki bi spreminjala določbe viničarskega reda v škodo viničarja, ali da bi se glasila drugače, kot je to bilo najprej osebno dogovorjeno.

Naša borba.

Fram. Viničarja iz Haloz so najeli. Nekako po sedmih tednih pa so se nekaj premislili in mu vrnili knjižico s pripombo, da so vzeli v službo drugega viničarja. Prizadeti naenkrat ni znal, ne kod ne kam. Po posredovanju voditelja framske skupine tov. Strajnsak Alojza, ki je predložil nezakonitost takega postopanja, se je vse uredilo in viničar pride v to službo. Zbali so se sodišča in stroškov, ki bi jih morali viničarju plačati.

Kapela. Vinograd je bil prodan. Novi gospodar pa ni maral upoštevati določil viničarskega reda in je brez vsakega vzroka viničarju kar 20. septembra odpovedal službo. Viničar se je vsled tega moral izseliti. Ker imamo v tem kraju organizacijo, je šla zadeva pred viničarsko komisijo, pri kateri je viničarjeve pravice zagovarjal tajnik skupine tov. Kozar Jože. Razsodba se glasi, da mora dotični vinogradnik dati viničarju 1100 Djn, izročiti mu vse grozdne tropine in seno. Tudi hlevski gnoj sme viničar prodati. To pa kljub temu, da viničar letos ni v vinogradu kopal, ne škropil, niti vezal in plel. Tega mu vinogradnik ni pustil, kar mu pa gre po zakonu, je moral dati.

niki in trgovci, zlasti tudi gospodinje — **po-
učite svoje službenice, nagovorite jih, naj
gredo volit, in pojasnite jim, kako se glasuje.**

»Jutro« z dne 20. oktobra 1933.

»Volitve so proglašene za tajne. Vendar
poučite Vaše nameščenice, da se nobene voli-
tve niso ostale tajne in da se bo točno za-
znalo kako je kdo glasoval. Tisti, ki ni z

Druga komisija v Račkem vrhu pa je razsojala radi nasilja, ki ga je nad viničarjem izvršil bivši carski general Rus g. Švedov Gregorij, sedaj tukajšnji vinogradnik. Z viničarjevega stanovanja je snel vsa okna in vrata ter jih je znosil drugam. Kako se naj v takem stanju in to z otroci, je jasno. Po razsodbi viničarske komisije, v kateri je zastopal viničarja tov. Kozar Jože, je gospod bivši general takoj moral spraviti nazaj vsa okna in vrata ter se je zavezal, pustiti viničarja v miru. — Živela borba!

Kovinarji

Jesenice. Naša postojanka je močna in trdnal Volitve v Delavsko zbornico so minule. Volivna kampanja med organizacijami je bila močna, potekala pa bi v mejah stvarnosti, ako je ne bi kršili narodni socialisti, zapeljani po svojih ljubljanskih voditeljih. Okrožnica, poslana na njihov volivni odbor, je po naključju prišla še pravočasno v naše roke in v roke marksistov, naravnost dokazuje, da ti ljudje niso imeli za agitacijo nikakih stvarnih argumentov. Namesto izpričevala o dosežanjem delu za delavsko zaščito in programa za bodoče reševanje delavskega vprašanja je okrožnica dajala zaupnikom navodila, kako naj z grožnjami, da volitve niso tajne, pridobivajo volivce, zlasti strahopetneže in omahljivce, ter naj se na vsak način skuša onemogočiti nasprotnikom agitacijo z lepaki. Volitve same so potekle v popolnem miru in redu. Orožnika, ki sta se v dopoldanskih urah javila na volišču pri predsedniku komisije, sta bila nepotrebna. Volitvam se je odzvalo nad 80% volivcev, kar je dokaz, da organizirano delavstvo močno uvažuje svojo institucijo. Odstotek pa bi bil še večji, ako bi bil volivni čas odmerjen tako, kakor je bilo običajno pri drugih volitvah. Mnogi delavci z dežele, ki so imeli nočni siht, so od volitev odpadli. Zjutraj radi ogromnega navala niso prišli na vrsto, zvečer, ko so se vračali v službo, pa je bilo volišče zaprto. Tu zadene krivda volivno komisijo, ki ni pravočasno poskrbela za daljši volivni čas ali za dva volišča. Naravnost presenečenje pa je vzbudilo med delavci to, da so se tem volitvam odzvali vsi visoki uradniki KLD, ki še nikoli niso volili in oddali svoje glas, pa naj so bile volitve take ali take. **Zvedelo se je, da so jih spravile na volišče okrožnice »plavil«, pisane v nemškem jeziku!** Živel tak nacionalizem! — Lista krščanskega socialističnega delavstva je iz tega boja izšla častno in močno. Vsi napadi z leve in desne zadnjih let so se razblinili v nič ob strnjeni vrsti delavstva v skupini kovinarjev. Številno dobljenih glasov za našo listo je obenem dokaz, da je delo skupine na pravem potu, da temu delu tudi v bodoče zaupa. Vsa tajna upanja, da kdo pridobi na naš račun, so šla po vodi. Krščansko socialistično delavstvo je na Jesenicah na obeh voliščih pokazalo moč svoje postojanke in dokazalo, da stoji na trdnih temeljih. Počasi pa venčar se jača naša moč od volitev do volitev. In vrste bodo rastle vse dotlej, dokler bo njena borba tako jasna in odločna, kakor je danes. — Upravni odbor smatra za dolžnost vsem, ki so pri volitvah pomagali na kakršni koli način, izreči zahvalo. Vsem volivcem pa, ki so oddali glas naši listi, zagotavljamo, da bomo izraženo zaupanje povračali z vztrajnim in doslednim delom v Delavski zbornici.

Rudarji

Trbovlje. Strokovna skupina rudarjev se hvaljuje vsem zaupnikom in članstvu za požrtvovalno in neustrašeno delo ob volitvah v Delavsko zbornico. Ob tej priliki mora odbor gratirati vse tiste, ki sicer mnogo govorijo o skupnosti in pokretu, kadar pa gre zares, sklenejo in ne držijo besede. Taki največ škodujejo delavskim interesom. — Odbor.

Strokovna skupina ima sejo v soboto 4. novembra ob 4 popoldne v prostorih tajništva. Na seji se bo razpravljalo o bodočem delu za zimsko sezono, kakor tudi o potrebi dela od strani sku-

nami, je proti nam in proti obstoječemu redu. O tem se bo vodila evidenca. Tako kakor pri občinskih volitvah, mora tudi pri plebiscitu v delavski parlament zmagati ideja jugoslovanskega nacionalizma.

Za pravilni potk Vašim službencem se Vam najlepše zahvaljujemo.

Zadnji odstavek okrožnice, katero so prejeli celjski delodajalci. Datum je z dne 20. okt. 1933.

DELAVCI! NAMEŠČENCI!

Ta volivna borba za volitve v Delavsko zbornico je pokazala, kolike važnosti je za delavstvo —

dober in močan delavski tisk!

Zato postani naročnik

»DELAVSKE PRAVICE«

ki je res neodvisen delavski strokovni list. Ne podpirajte meščanskega tiska, ki je pokazal v tem boju, da je samo priganjač kapitalizma in hoče vzeti delavstvu še to malo svobode, ki jo ima!

Sprememba

potniške tarife

V ministertvu za promet je bila izdelana za osebni promet po železnici nova tarifa, ki stopi v veljavo s 1. novembrom t. l. Z uvedbo te tarife se precej izpremenijo vozne cene. Na eni strani se pocieni lokalni promet na krajših progah, da se tako zviša promet na osebnih vlakih, ki je vsled konkurence avtobusov že občutno padel. V splošnem se znižajo tudi vozne cene za brzovlake za vse razrede. Vsekakor je pozdraviti prizadevanje merodajnih činiteljev, da so v teh časih uvedli znižanje cen za osebni promet posebno na lokalnih progah, kar bo vsekakor koristilo delovnemu ljudstvu.

Nikakor pa ni opravičljivo, da so se pri osebnih vlakih na daljše proge cene II. in I. razreda znižale na račun III. razreda, ki se valed tega občutno podraži. Mnenja smo, da bi tarifna politika morala imeti v vidu pa tudi plačilno sposobnost ljudi, ki tvorijo kader vozečih se oseb v III. razredu. Jasno je, da so to predvsem delavci, kmetje in sploh manjši pridobitniki. Dožim se v II. in I. razredu vozijo le večji pridobitniki in kapitalisti, ki lahko plačajo luksuzno vožnjo v teh razredih.

Zato je neopravičljivo, da se na račun malih ljudi znižujejo prevoznine v razredu kapitalistov. Prosimo merodajne kroge, da podvzamejo potrebne korake, da se to kričeče nasprotje opravi!

pine za naš klub v Delavski zbornici. Vabljeni k seji tudi člani. — Odbor.

Dobra oddaja premoga. Pretekli teden je naš rudnik dobil veliko naročil. Premog se je začel pošiljati v Švico in to v zabojih. Premog se sedaj oddaja iz skladišč in je delavstvo tudi v jamah nekaj boljše zaposleno. Vsaj toliko naj bi bilo oddaje, da se izpraznijo skladišča, potem se bo tudi prihodnje leto vsaj nekaj več obratovalo in ne bo zaslužek rudarja tako ograjen kot doslej.

Kdo je nameščenec? Tisti, katerega je podjetje zavarovalo pri Pokojniškem zavodu, če pa je za bolezen zavarovan pri Okrožnem uradu, je imel pravico voliti ob volitvah Delavske zbornice splošno delavsko skupino. To velja tudi za one, ki niso pravočasno reklamirali in uredili, da se jih vpiše v nameščenško skupino. Čez tri leta bodo nedostalki za naš kraj v tem oziru urejeni in prišlo vsak na svoj račun, seveda če se bodo prvi in drugi zato pobrigali. Sedaj pa na žalost ni bilo pomoči.

Zagorje. Vse člane prosimo, da poravnajo zaostalo članarino, da tako olajšajo delo blagajniku, in sebi radi zaostalesti! Poslovanje se vrši v tajniških prostorih vsako nedeljo od 9—10. ure popoldne.

Jugoslovanski kartel jute se bo brzkone razbil. »Industrija jute d. d.« v Karlovcu je vložila tožbo proti ostalim trem članom kartela in zahtevala, da se pogodba o kartelu razveljavi. Tožba je med drugim podprta tudi z motivacijo, »da se ta kartelska pogodba protivi dobri moralici... (!!!)«

V draginji in zaslužku na zadnjem mestu

Mednarodni urad za delo je objavil te dni podatke o draginji v posameznih državah. Po teh podatkih velja 14 najpotrebnejših živil (kruh, moka, mast, govedina, ovčje meso, svinjina, loj, krompir, sladkor, kava, sir, mleko, riž in jajca) v posameznih državah: v Estoniji 17 francoskih frankov, v Poljski 18.75, v Jugoslaviji 19.75, Danski 22, Norveški 23, Belgiji 26.25, Angleški 26.75, Irski 27.25, Švedski 28.25, Madjarski 29, Portugalski 30, Češko-slovaški 30.75, Avstriji 32, Nemčiji 33.25, Švici 37.50, Italiji 38.75 in Franciji 39 francoskih frankov.

Ako primerjamo podatke o draginji z drugimi državami in ugotovimo, da je pri nas razmeroma najbolj poceni, s tem še ni rečeno, da se pri nas boljše živi nego v drugih državah. Pri tem odločajo plače in te so po statističnih podatkih pri nas zelo nizke.

Napram drugim državam draginja v Jugoslaviji v resnici ni velika, ako pa bi s tem vzporedili plače, bi našli, da delavec v drugih državah, kljub temu, da je vse dražje, boljše živi, ker je njegov zaslužek veliko višji.

Ali si že naročil

„Delavsko Pravico“?

Ako ne, stori to takoj! Le na ta način, ako podpiraš svoboden in neodvisen delavski tisk, gradiš sebi in svojim boljše bodočnost!

Socialna in gospodarska politika

Zaslužki in draginja 1914—1933

Revija »Indeks« v št. 4 z dne 1. oktobra prinaša zanimive ugotovitve, v koliko so se zvišale plače in draginja v letu 1933 napram predvojni dobi. Tako ugotavlja med drugim, da so se v juniju 1933 povečali stroški za življenje samskega delavca v rudarstvu, trgovini in industriji napram letu 1914 za 14%, za družino štirih članov (mož, žena in dva otroka) pa za 9%. Nominalna plača pa se je v tem času zvišala samo za 1.2%.

V letu 1914 je ostalo samskemu delavcu od njegove plače po pokritju življenjskih potrebščin 64.29%, a v juniju 1933 le 46.07%. Oženjenemu delavcu pa je za vzdrževanje družine, računano na isti podlagi, že v mirnem času manjkalo 36.74%, a v juniju 1933 je znašal ta primanjkljaj 42.26%.

Na podlagi tega je razvidno, da je kupna moč delavčeve plače v juniju 1933 napram letu 1914 padla pri samskem delavcu za 11.12%, pri oženjenem pa za 8.41%.

Prepoved zaposlitve žen in mladostnih delavcev na Poljskem. Min. za soc. politiko na Poljskem bo izpopolnilo in poostrilo uredbo glede zaposlitve žen in mladostnih delavcev. Seznam podjetij, v katerih je prepovedana zaposlitev žen in mladostnih delavcev, je v veljavi iz l. 1925. Zdaj se bo razširil na vse obrate, kateri obratujejo z modernimi tehničnimi napravami.

Pri nas naj bi onemogočili vsaj dvojne zaslužkarje in bi s tem že mnogim pripomogli do kruha.

Državni tovarni za sladkor se ne nahajata več v kartelu in prodajata sladkor samostojno. Seveda zato sladkor ni prav nič cenejši kot je bil prej.

Urejuje in za uredništvo odgovarja: Peter Lombardo. — Za Jugoslovansko tiskarno: K. Čež. — Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice«: Srečko Žumer.

Veselo naprej!
OD 30. OKTOBRA
ZNIŽUJEMO CENE
V VSEH NAŠIH
PRODAJALNAH

Moški čevli na ram sivani iz najboljšega telečjega boksa, visoki ali nizki prej Din 149—

sedaj **129**—

Ženski in dekleški čevli iz telečjega boksa z usnjenim podplatom in usnjeno visoko ali nizko peto prej Din 89—

sedaj **79**—

Ženski luksuzni čevli iz lak, ševroja ali semiša z visoko ali srednjo peto, v raznih kombinacijah pre. Din 129—

sedaj **99**—

Ženski čevli iz baržuna z visoko ali nizko peto. Priljubljena vrsta naših odjema cev p. e. Din 59—

sedaj **49**—

Isti čevli kombinirani s telečjim boksom pre. Din 69—

sedaj **59**—

Svileni atlas čevli črni, beli ali v barvah k vsaki večerni toaleti, za družbo in ples prej Din 69—

sedaj **59**—

Fini otroški čevli iz najboljšega boksa fleksibel prešivani, visoki ali nizki za otroke od 6 do 11 let prej Din 69—

sedaj **59**—

Isti z dvojnimi podplatom in močnejšim materijalom prej Din 79—

sedaj **69**—

Moške galoše najboljše kvalitete za bagatelno ceno. Široke ali polkoničaste oblike prej Din 49—

sedaj **39**—

Požurite se, preskrbite se pravočasno, dokler so vse prodajalne dobro sortirane. Vaše zadovoljstvo, naš uspeh.

Bata